

ובך נפסק בשו"ע (סי' רמ"ד, ו') וכולם שמחלו על כבודם כבודם מחול ואעפ"כ מצוה לכבדם ולקום מפניהם קצת עכ"ל, כלומר אחר שפסק לעיל מיניה דחייב לעמוד בפניו רבו, הוסיף דאם מוחל לו עדיין נשאר חיוב לקום קצת, נמצא דעיקר חיוב קימה הוא כמלא קומתו, ואילו קימה קצת מועילה רק לאחר מחילת רבו ואביו. (וכ"מ בערוה"ש סעיף ט').

נמצא מבואר דחיוב העמידה הוא כמלא קומתו, והנוהגים להתרומם מעט ממקומם כאילו רוצה לעמוד, ה"ז בגדר הידור בעלמא ואין בזה קיום המצוה כדין. ומה שנהגו להקל בזה היינו משום דסמכו על מחילת אביו ואמו, ואף שמחילת או"א יכולה להועיל גם שלא יצטרך להתרומם מעט (הידור), מ"מ כבר כתב בשו"ע (בסי' רמ"ד, ו') לענין ת"ח דאף אחר מחילתם מצוה לקום מפניהם קצת, וה"נ י"ל באביו ואמו דגם לאחר מחילתם מצוה לקום מפניהם קצת.

ובמק"א הבאנו ד' החזו"א (סי' קנ"א, ב') דאין ראוי לבטל דין גמור מחיובי הכיבוד בצורה קבועה, וא"כ אי"ז כדין לבטל דין עמידה מלא קומתו באופן קבוע. וכמו כן הארכנו מד' ראשונים ואחרונים דאף כשיש מחילה, אם אעפ"כ הבן עושה את מעשה הכיבוד מקיים מצוה מה"ת, (וכל הנפ"מ במחילה דאינו נענש על כך), עיין מש"כ להלן בדין אב שמחל על כבודו כבודו מחול ואכמ"ל.

והגר"ח קניבסקי שליט"א א"ל: כשהיינו ילדים בבית לא הקפידו בכך בגלל דבסתם יש מחילת או"א, ואינם חפצים בכך שיעמדו מפניהם. אבל לאחר החתונה

הקפיד לקום כמ"ש בשו"ע כנ"ל, עכ"ד. פירוש: דבסתמא בילדים הנמצאים תדיר עם אב ואם, ובפרט ילדים קטנים, אי"ז סתם מחילה, רק רצונם שלא יעמדו בכל פעם, ולכך לא חשו למש"כ מהחזו"א הנ"ל. אולם א"א לקבוע בזה כלל השוה לכל נפש, שהרי אפשר לבאר היטב לילד שהגיע לגיל חינוך וכ"ש לבן שהגיע לגיל בר מצוה, שמקיים מצוה חשובה בעמידתו, ואף שההורים מוחלים על כך, מ"מ הוא זוכה בקיום מצוה כ"כ חשובה, מלבד שאוכל פירותיהן בעוה"ז, (והגיע עצמך אם הי' יכול לקנות עבור ילדיו הקטנים מאכלים שגורמים לאריכות ימים, ודאי שהי' עושה כן, והרי במצוה זו הבטיחה התורה אריכות ימים ושנים וד"ל).

מאימתי חל החיוב לעמוד בפני אביו ואמו וממתי יכול לחזור ולישב

ג) הנה לפי המבואר לעיל שגדרי חיוב הקימה בפני אביו ואמו יסודם בדין הקימה בפני רבו וכמ"ש הרמב"ם כנ"ל, א"כ יש לנו ללמד גם פרט זה מהלכות כבוד רבו וכדלהלן. בגמ' קידושין (לג.) מבואר דברבו המובהק חייב לעמוד משעה שרואהו "כמלא עיניו", (וכך מבואר בגמ' שם לג: גבי חיוב קימה בפני נשיא ואב"ד). וכ"ה בשו"ע (סי' רמ"ד, ט') הרואה חכם עובר אינו עומד עד שיגיע לתוך ארבע אמותיו, וכיון שעבר מלפניו ישב, ואם הוא רבו המובהק עומד מלפניו מלא עיניו, ואינו יושב עד שיתכסה מעיניו או עד שישב במקומו עכ"ל. ודין אביו ואמו כדין רבו המובהק כמ"ש ברמב"ם ושאר הפוסקים.

ד) שיעור "מלא עיניו" - בפשוטו היינו משעה שרואהו מכל מרחק שהוא, אולם בש"ך (סי' רמ"ד סק"ח) הביא מהסמ"ק דשיעורו רס"ו אמות (כ-160 מטר